

Viễn ảnh tình hình thế giới năm 2024

Nguyễn Tiến Cường

Hình: Wikipedia ([1](#),[2](#),[3](#),[4](#),[5](#))

Năm 2024 đã bắt đầu với những biến động có nhiều dấu hiệu bất an cho toàn thế giới kể từ khi chiến tranh Thế Giới Thứ Hai kết thúc năm 1945. Nếu sự sụp đổ Bức Tường Ô Nhục Berlin vào cuối năm 1989 báo hiệu sự tan rã của khối cộng sản Đông Âu do Nga lãnh đạo thì năm 2024 có thể sẽ là năm quyết định vai trò lãnh đạo thế giới tự do của Mỹ.

Về chính trị:

Cuộc chiến tranh do Nga khởi động vào tháng 02.2022, tấn công Ukraine chỉ là một cuộc xung đột trong khu vực trong lúc cuộc chiến giữa Israel-Hamas có rất nhiều nguy cơ lan rộng thành một cuộc thế chiến.

Dù chưa trực tiếp tuyên chiến với nhau nhưng việc quân đội Israel, Hamas, Hisbollah (Lebanon), Syria, dùng hỏa tiễn, pháo binh tấn công nhau đã xảy ra nhiều lần trong thời gian qua cũng như việc quân kháng chiến Houthi tấn công các tàu hàng thương mại trên Biển Đỏ khiến Mỹ phải gửi 2 chiến hạm đến bảo vệ là những dấu hiệu khá rõ ràng cho việc sẵn sàng leo thang hành động quân sự các bên.

Sau khi khối cộng sản Đông Âu sụp đổ, Liên Bang Xô Viết bị xé tan thành nhiều nước, vị thế siêu cường số 1 của Mỹ được khẳng định, kéo dài hơn 2 thập niên

không có một thế lực đối đầu nào. Tuy nhiên vị thế đó hiện đã lung lay. Sự trỗi dậy của Trung Quốc sau hơn 3 thập niên cải tổ kinh tế nhưng giữ nguyên thể chế chính trị đã trở thành một cường quốc đe dọa vị thế lãnh đạo thế giới của Mỹ.

Tham vọng đó càng rõ ràng hơn trong năm 2023 khi Mỹ bị vướng mắc vào 2 cuộc chiến Ukraine-Nga và Israel-Hamas. Mỹ vì thế phải tìm cách ngăn chặn tham vọng của họ Tập bằng những nỗ lực tăng cường quan hệ ngoại giao trong khu vực châu Á-Thái Bình Dương, trong đó có việc thúc đẩy Hà Nội đồng ý nâng cấp quan hệ Mỹ – Việt Nam thành Đối Tác Chiến Lược Toàn Diện trong chuyến viếng thăm của Tổng Thống Joe Biden tới Hà Nội vào tháng 9 vừa qua.

Về mặt quân sự, kho vũ khí, đạn dược, tiếp liệu cho chiến tranh quy ước của Mỹ đang cạn dần vì phải viện trợ cùng lúc cho 2 đồng minh Ukraine, Israel. Việc tái sản xuất đòi hỏi thời gian vài năm để có thể bù đắp sự thiếu hụt trên chiến trường.

Nếu cuối năm 2022, Mỹ, NATO, Zelenskyy hy vọng có thể ép Putin vào một cuộc đàm phán khi Ukraine phản công, đẩy lực lượng chiếm đóng của Putin lùi về các điểm xuất phát thì giờ đây đã trở thành ảo vọng. Chưa ai tiên đoán được cuộc chiến Ukraine-Nga sẽ kết thúc ra sao, bao giờ, khi Putin đang chuẩn bị dốc toàn lực kinh tế cho chiến tranh. Một cuộc đàm phán về ngưng chiến giữa Nga-Ukraine sẽ không bao giờ xảy ra nếu Ukraine không có những nhượng bộ về lãnh thổ và chính trị ở những vùng đã bị Nga chiếm đóng.

Đó là chưa kể sự phân hóa trong xã hội Mỹ khi Israel tiến hành cuộc chiến tranh với cường độ lớn ở Gaza nhằm trả đũa và tiêu diệt tổ chức khủng bố Hamas, gây nên số thương vong lớn và thảm họa nhân đạo cho người Palestine. Trong khi hầu hết các nước trên thế giới ủng hộ nghị quyết của Đại Hội Đồng Liên Hiệp Quốc yêu cầu ngưng bắn tại Gaza, nội các của Tổng Thống Biden chống lại hoặc bỏ phiếu trắng nghị quyết kêu gọi ngưng bắn này.

Đối với Netanyahu, việc tiếp tục cuộc chiến còn là lý do để bảo đảm cho sự sống còn về mặt chính trị – khi bản thân thủ tướng Israel đang phải đối mặt với những rắc rối pháp lý của những vụ tố tụng khác nhau có thể dẫn đến án tù. Kéo dài, thậm chí mở rộng cuộc xung đột, là cách để ông giữ được quyền miễn trừ tư pháp với tư cách người đứng đầu chính phủ. Nhưng cuộc chiến này đã gây ra sự chia rẽ không chỉ trong xã hội Mỹ mà còn ở các nước dân chủ phương Tây, giữa hai phe ủng hộ và chống Israel.

Nó cũng khiến cho đồng minh của Mỹ trong NATO ngần ngại, giữ khoảng cách với các nỗ lực an ninh của Mỹ ở Biển Đỏ. Nỗ lực đó đồng thời khuyến khích Iran, Syria, Lebanon, Ai Cập mạo hiểm hơn trong việc tấn công Israel. Viễn ảnh hòa bình ở Trung Đông trong năm 2024 là một điều rất xa vời nếu không muốn nói là hoang tưởng.

Hai nước vui mừng và được hưởng lợi nhiều nhất trong cuộc chiến Israel-Hamas ở dải Gaza là Nga, Trung Quốc. Ngoài mặt, tại Đại Hội Đồng Liên Hiệp Quốc, họ sốt sắng bỏ phiếu kêu gọi ngưng chiến nhưng thực tế chắc chắn họ mong cho cuộc

chiến kéo càng lâu càng tốt. Sức mạnh quân sự của Mỹ trên thế giới đã bị dần mỏng và tiêu hao rất nhiều vì 2 mặt trận Nga-Ukraine và Israel-Hamas.

Cuộc bầu cử tổng thống Mỹ vào tháng 11.2024 chắc chắn là một sự kiện rất căng thẳng. Ông Donald Trump, ứng cử viên sáng giá nhất của đảng Cộng Hòa hiện nay đã bị 2 tiểu bang Colorado, Maine xóa tên khỏi phiếu bầu sơ bộ. Tuy nhiên quyết định này còn đang chờ phán quyết cuối cùng của Tối Cao Pháp Viện Mỹ – có hiệu lực không?

Hơn thế nữa, theo một số chuyên gia luật pháp Mỹ, ngay cả khi bị bang Georgia kết án tù, ông Trump vẫn có thể ứng cử tổng thống vì hiến pháp không có điều khoản nào cấm một tù nhân ứng cử tổng thống. Nếu đắc cử, ông Trump cũng có thể “tự ân xá” cho mình để ra khỏi nhà tù và điều hành đất nước.

Việc ông Trump đắc cử tổng thống là điều rất khó xảy ra nhưng không phải là bất khả. Trường hợp ông đắc cử, chẳng riêng nước Mỹ mà cả thế giới sẽ bị xáo động, hỗn loạn. NATO sẽ bị xóa sổ, viện trợ cho Ukraine sẽ bị cắt đứt ngay trong ngày Trump nhậm chức. Putin, Tập, Kim đang mong chờ điều này thành hiện thực.

Sự trở lại của Trump chắc chắn sẽ khiến nền dân chủ Mỹ bị suy giảm mạnh hơn những gì từng xảy ra trong nhiệm kỳ đầu tiên. Trong nhiệm kỳ đầu, vì còn hy vọng tái đắc cử, Trump không mạnh tay thực hiện những dự định, ý đồ của mình nhưng ở nhiệm kỳ 2, chắc chắn Trump sẽ sử dụng tối đa quyền lực kể cả việc sẽ tìm cách thay đổi hiến pháp – để có thể thiên niên trường trị như Tập Cận Bình, Vladimir Putin, Kim Jong-Un. Trump sẽ quật tung nước Mỹ lên từ đối nội đến đối ngoại, sẽ trả thù các tướng lĩnh trong quân đội, chính trị gia trong đảng Cộng Hòa, những người đã chỉ trích, phê bình ông như đại tướng Mark Milley tiên đoán.

Về kinh tế:

Theo Quỹ Tiền Tệ Quốc Tế (International Monetary Fund), kinh tế thế giới 2024 sẽ chậm lại (1). Phát triển kinh tế toàn cầu 3.5% năm 2022, giảm xuống còn 3% năm 2023 và sẽ xuống 2,9% trong năm 2024. Mỹ, vướng vào 2 cuộc chiến Nga-Ukraine, Israel-Hamas nên tăng trưởng sẽ giảm, từ 2,1% xuống 1,5% kéo theo sự suy giảm toàn cầu trừ nước Đức – dự đoán sẽ tăng từ -0,5% lên 0,9%.

Tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc sẽ giảm từ 5% xuống còn 4,2% trong năm 2024 khiến cho Việt Nam lãnh hậu quả nặng nề. Cũng không cần phải chờ đợi đến cuối năm 2024 mới thấy được nền kinh tế của Việt Nam thê thảm ra sao. Tình trạng buôn bán, sinh hoạt, mua sắm ở các thành phố lớn như Hà Nội, Sài Gòn, Nha Trang, Đà Nẵng... lộ rõ sự ế ẩm, đóng cửa hàng loạt các cửa hàng buôn bán lẻ ở những khu phố kinh doanh, chợ búa vắng vẻ, tiêu điều những ngày cuối báo hiệu một năm mới không lấy gì làm sáng sủa. Chẳng có gì đáng ngạc nhiên khi mà nền kinh tế của Việt Nam lệ thuộc nặng nề vào kinh tế của Trung Quốc từ việc xuất nhập khẩu nông sản đến nhập khẩu thiết bị, máy móc, nguyên vật liệu...

Cuộc đối đầu Mỹ – Trung cho tới nay hiện chưa rõ ràng, trực tiếp nhưng tham vọng thay Mỹ lãnh đạo thế giới của Tập Cận Bình đã lộ liễu từ lâu qua chính sách kinh tế Một Vành Đai Một Con Đường (Nhất Đái, Nhất Lộ).

Trung Quốc đã và đang tìm cách gây áp lực hoặc ảnh hưởng một số quốc gia – nhận viện trợ của Trung Quốc hoặc giao thương chặt chẽ với họ – dùng đồng Nhân Dân Tệ (Yuan) của Trung Quốc làm đồng tiền giao dịch chính thức trong mậu dịch cũng như dự trữ ngoại hối như Russia, Saudi Arabia, Brazil, Argentina, Bangladesh, Pakistan, Iraq, Thailand. Họ Tập hy vọng một ngày nào đó, đồng Yuan sẽ thống trị thế giới, thay thế hoàn toàn đồng đô la Mỹ

Khuynh hướng dùng đồng Yuan bên cạnh đồng đô la Mỹ, đồng Euro, đồng bảng Anh (pound) như một phương tiện trao đổi mậu dịch ngày càng tăng cho thấy ảnh hưởng Trung Quốc với thế giới ngày càng tăng nhưng hy vọng đồng Yuan sẽ thống trị thế giới là điều hoang tưởng.

Tình trạng kinh tế của Mỹ dù vướng vào 2 cuộc chiến tranh sẽ vẫn phát triển tương đối khả quan trong năm 2024. Tỷ lệ thất nghiệp nằm ở mức 3,7-3,9% vào cuối tháng 12.2023, thị trường chứng khoán Dow Jones không bị biến động nhiều trong những ngày đầu năm với 37.470 điểm cho thấy các nhà đầu tư vẫn yên tâm với các chính sách kinh tế của nội các Tổng Thống Biden.

Tuy nhiên viễn ảnh chính trị, kinh tế thế giới năm 2024 sẽ khó lòng sáng sủa bởi điều tệ hại nhất vẫn chưa xảy ra, mới chỉ có những dấu hiệu báo trước. Những nhà lãnh đạo các quốc gia, nếu khôn ngoan nên chuẩn bị cho đất nước mình những điều tồi tệ nhất và hy vọng những điều tốt đẹp nhất.

Một số các sự kiện có thể ảnh hưởng mạnh mẽ đến tình hình kinh tế, chính trị thế giới, làm cho nó tồi tệ hơn.

Dự đoán rằng Trung Quốc có thể sẽ có hành động quyết liệt nếu ứng cử viên Dân Chủ thắng cuộc bầu cử tổng thống ở Đài Loan vào ngày 13.01.2024. Hy vọng áp đặt một lãnh đạo cho Đài Loan tan vỡ có thể khiến Tập Cận Bình phản ứng mạnh. Mạnh đến độ nào thì còn phải chờ...tình hình ở Ukraine, Gaza cũng như Đại hội đại biểu nhân dân toàn quốc sẽ xảy ra Bắc Kinh vào tháng 3 năm nay.

Bên cạnh đó, cuộc tổng tuyển cử ở Ấn Độ vào tháng tư cũng sẽ góp phần không ít vào các biến động thế giới trong năm 2024. Narendra Modi, nhà độc tài giữ chức thủ tướng thứ 14 của Ấn Độ kể từ tháng 5 năm 2014, chắc chắn sẽ tiếp tục đắc cử thêm một nhiệm kỳ khi đảng Bharatiya Janata (Đảng Nhân dân) của ông được sự ủng hộ tới 70% cử tri.

Ấn Độ là một trong những con bài chiến lược quyết định, có khả năng ngăn chặn sự bành trướng địa chính trị trong mục tiêu phá vỡ G7 của Trung Quốc.

Nước Anh, đồng minh thân cận nhất của Mỹ sẽ không tạo được thay đổi gì lớn vào tình hình thế giới năm 2024. Theo quy định hiện hành, Quốc hội Anh sẽ tự động giải tán vào ngày 17.12.2024, bầu cử sẽ phải diễn ra vào một ngày thứ năm trong vòng 25 ngày sau đó. Như vậy nó sẽ diễn ra vào tháng giêng năm 2025, kết quả bầu cử như thế nào đi nữa – đảng Bảo Thủ hay đảng Lao Động lãnh đạo nước Anh – sẽ không thể tính vào năm 2024. Tương tự như vậy, cuộc bầu cử tổng thống ở Nam Phi vào tháng 06.2024 hay tổng tuyển cử ở Nhật vào tháng 10.2024 sẽ không có nhiều tác động vào tình hình chung của thế giới.

Tóm lại, chỉ có cuộc bầu cử tổng thống Mỹ vào ngày 05.11.2024 mới là cuộc bầu cử quyết định vận mệnh nước Mỹ và cả thế giới. Kết quả cuộc bầu cử này chẳng những có thể sẽ làm thay đổi tương lai nước Mỹ, làm sụp đổ vị thế siêu cường số 1 mà còn ảnh hưởng mạnh mẽ đến nhiều quốc gia khác.

Nguyễn Tiến Cường

(1) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/10/10/world-economic-outlook-october-2023>

Nguồn: <https://diendanthekey.net/nguyen-tien-cuong-vien-anh-tinh-hinh-the-gioi-nam-2024/>

www.vietnamvanhien.org

An Lạc & Tự Chủ

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN VỚI HƠN 9500 TÁC PHẨM